

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дпн Маргарита Тодорова Терзиева

на дисертационен труд

за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

в област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика

Автор: Вагия Николаос Мантела

**Тема: Педагогическа технология за овладяване на чужд език (гръцки) в
мултикултурна образователна среда**

Научен ръководител: доц. д-р Мариана Балабанова

Със заповед №147/23.01.2025 г. на Ректора на ЮЗУ „Н. Рилски“ съм определена за член на научно жури, а на първото заседание на научното жури съм гласувана за рецензент на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма „Педагогически технологии в детската градина“. Темата на дисертационния труд е „Педагогическа технология за овладяване на чужд език (гръцки) в мултикултурна образователна среда“. Негов автор е докторант Вагия Николаос Мантела. Научен ръководител е доц. д-р Мариана Балабанова.

Кратки биографични данни за кандидата

Вагия Мантела е родена на 29 февруари 1988 година. Има бакалавърска степен от университета в Патра – Гърция, както и магистърски степени от университетите в Янина - Гърция и Никозия - Кипър. Работила е като учител в начална училищна степен и в областта на средното образование в редица гръцки селища. Освен родния си гръцки език, владее в различна степен английски, италиански и немски. През 2021 година е зачислена в докторска програма „Педагогически технологии в детската градина“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград.

Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

В документацията на докторант Вагия Николаос Мантела присъстват следните научни трудове: дисертация, автореферат и три научни статии.

Дисертационният труд „Педагогическа технология за овладяване на чужд език (гръцки) в мултикултурна образователна среда“ съдържа 203 страници основен текст и 23 страници приложения. Той е структуриран в пет основни глави.

- въведение - представя изследователската програма, формулировките на нейните обект, предмет, цели, методи на изследване; всички те са адекватни на методико-педагогическите и стилно-езиковите нормативни тенденции;

- теоретична рамка: - направен е преглед на специализираната научна литература по проблема, като се акцентира предимно върху усвояването на базисни езикови умения в имигрантска среда;

- методология на изследването - включва изследователския дизайн, проучването на учители от детските градини и началните училища във връзка с визираната проблематика, анализ на получените резултати;

- изследване на ученици от мултикултурна образователна среда с иновативни методи за усвояване на гръцки език;

- анализи и обобщения по посока на педагогическата теория и реалната езикова практика.

При по-детайлно запознаване с проблематиката могат да бъдат направени следните констатации:

1. Методите и инструментите на изследване са адекватни за предучилищна възраст и са универсални - могат да бъдат използвани както при билингви, така и при монолингви и полилингви, което е добра база за допълнителни проучвания.

2. Авторката посочва следните форми на билингвизъм – физически, училищен, културен. Това вероятно е национална метакласификация, която

има пресечни точки и разминавания с редица класически западноевропейски и руски постановки, без това да омаловажава стойността ѝ.

3. Използваните контролни променливи – възраст, езикова подготовка , училищна среда, социално-икономическо ниво, обучение – коректно маркират ефекта на комуникативните упражнения върху езиковата подготовка на изследваните.

4. Прави впечатление, че учителите в детските градини са анкетирани относно фонологичните и морфологичните проблеми с усвояването на езиковия материал от децата, а са пренебрегнати лексикалните им запаси и способите за тяхното увеличаване. На тази възраст посочените по-горе езикови особености се усвояват по пътя на подражанието, а новоусвоените думи се осмислят не толкова откъм граматичното, колкото откъм семантичното им значение.

5. Изследователските хипотези са потвърдени в различните фази на изследването и доказват надеждността на приложения методически инструментариум.

6. Фокусът на изследването с основание е съсредоточен:

- в пресечните точки между педагогическите технологии и интеркултурното образование;

- в откриването на образователните приоритети за деца с различна езикова среда и култура;

- в интегрирането им в гръцкото общество.

Актуално и добронамерено звучи предложението на докторант Вагия Мангела за създаване на учебни програми, отговарящи на индивидуалните нужди на всеки ученик, което предполага специална подготовка на учителите, работещи в мултикултурните класни стаи, за да могат да отчетат спецификата в езиковото развитие на всеки свой възпитаник и комбинаториката от методи, които трябва да приложат според образователната конкретика.

Изложението в дисертационния труд е онагледено с над 60 диаграми, графики, фигури, таблици и схеми, които илюстрират тенденциите, свързани с получените резултати.

Цитираната литература съдържа 100 източника – 51 на английски и 49 на гръцки език. От първата група 59%, а от втората – 76% са публикувани през новия век, което е доказателство за позоваване на най-актуални изследвания – монографии, студии и статии, доклади от научни конференции, свързани с темата на дисертационния труд.

Приложенията включват две анкетни карти, на които се опират резултатите от реализираната експериментално-проучвателска дейност.

Авторефератът е с обем 40 страници и представя съдържанието на дисертационния труд, изводите, научните приноси и публикациите по дисертационната тема. Стилът на изложението е стегнат и научно прецизиран.

Статиите, обнародвани от докторанта, са публикувани в сборниците на международни научни конференции, проведени в Русия през 2024 година. Те са написани на английски език и имат своята методическа значимост.

Приноси

Приносите на докторант Вагия Мангела трябва да се търсят в две направления – научно-методически и езиково-теоретични. Те могат да бъдат формулирани по следния начин:

- обучението на официален език в мултикултурна образователна среда се базира на разработени и внедрени от автора ефективни комуникативни стимули и игрово-илюстративни компоненти, съобразени с възрастта на възприемателите;

- персонализираната подкрепа на всяко дете или ученик се постига чрез апробиране в практиката на авторски ролеви и интерактивни игри;

- на базата на изследването се диференцират етапи в овладяването на чуждия език в специфична образователна среда и се дават конкретни насоки за реализирането им.

Критични бележки и препоръки

Би могло да се помисли за различни подходи при овладяването на чуждия език според близостта или отдалечеността му от родния, чиито носители са обучаваните деца. Известно е, че албанският като индоевропейски език има калкиране от други езици на балканските народи, в това число и гръцки, но и от латинския език. Би било интересно да се проучи дали тази езикова ситуация облекчава или обратно – затруднява възприемането на гръцки език от албански деца в предучилищна възраст.

Препоръчвам издаването на дисертационния труд в самостоятелна монография, която да даде насоки за работа на учители в условия на масов и групов билингвизъм при усвояване на гръцкия език като чужд.

Въпроси

Към докторантката отправям следните въпроси:

Бихте ли използвали при бъдещи изследвания по същата тема игри с пръсти и театрализирани игри?

Може ли да се приеме твърдението, че ранното обучение по чужд език в предучилищна възраст се оптимизира чрез използването на анимационни филми?

Заклучение

Дисертационният труд съдържа научно-методически и езиково-теоретични резултати, с което отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Докторантът притежава нужните теоретични знания и методически компетенции.

В качеството си на рецензент давам своята положителна оценка за проведеното изследване и предлагам на научното жури да присъди научната и образователна степен „доктор“ на Вагия Николаос Мантела в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика.

20.02. 2025 г.

Рецензент:

(проф. дн М.Терзиева)

REVIEW

**by Prof. Doctor of Science Margarita Todorova Terzieva
of a dissertation**

for awarding the educational and scientific degree "doctor"

in the field of higher education: 1. Pedagogical sciences

Professional management: 1.2. Pedagogy

Author: Vagia Nikolaos Mantela

**Topic: Pedagogical technology for mastering a foreign language (Greek) in a
multicultural educational environment**

Scientific supervisor: Assoc. Prof. Mariana Balabanova, PhD

By order No. 147/23.01.2025 of the Rector of YSU "N. Rilski" I was appointed as a member of the scientific jury, and at the first meeting of the scientific jury I was voted as a reviewer of a dissertation work for awarding the educational and scientific degree "doctor" in the field of higher education 1. Pedagogical sciences, professional direction 1.2. Pedagogy, doctoral program "Pedagogical Technologies in Kindergarten". The topic of the dissertation is "Pedagogical technology for mastering a foreign language (Greek) in a multicultural educational environment". Its author is PhD student Vagia Nikolaos Mantela. Research supervisor is Assoc. prof. Dr. Mariana Balabanova.

Brief biographical details of the applicant

Vagia Mantela was born on February 29, 1988. She holds a bachelor's degree from the University of Patras - Greece, as well as master's degrees from the universities of Ioannina - Greece and Nicosia - Cyprus. She worked as a teacher at the primary school level and in the field of secondary education in a number of Greek

villages. In addition to his native Greek, he is fluent in English, Italian and German to varying degrees. In 2021, she was enrolled in the doctoral program "Pedagogical Technologies in the Kindergarten" at the Neophyt Rilski Secondary School - Blagoevgrad.

Characteristics of the candidate's scientific and scientific-applied production

In the documentation of doctoral student Vagia Nikolaos Mantela, scientific works are mentioned: a dissertation, an abstract and three scientific articles.

The dissertation "Pedagogical technology for mastering a foreign language (Greek) in a multicultural educational environment" contains 203 pages of main text and 23 pages of appendices. It is structured into five main chapters.

- introduction - presents the research program, the formulations of its object, subject, goals, research methods; all of them are adequate to the methodological-pedagogical and stylistic-linguistic normative trends;

- theoretical framework: - a review of the specialized scientific literature on the problem was made, focusing primarily on the acquisition of basic language skills in an immigrant environment;

- research methodology - includes the research design, the survey of teachers from kindergartens and primary schools in relation to the targeted issues, analysis of the obtained results;

- research of children from a multicultural educational environment with innovative methods for acquiring the Greek language;

- analyzes and summaries in the direction of pedagogical theory and real language practice.

Upon a more detailed study of the issue, the following findings can be made:

1. Research methods and tools are adequate for preschool age and are universal - they can be used both with bilinguals, monolinguals and polylinguals, which is a good basis for further studies.

2. The author indicates the following forms of bilingualism - physical, school, cultural. This is probably a national meta-classification that has intersections and divergences with a number of classical Western European and Russian productions, without detracting from its value.

3. The control variables used - age, language training, school environment, socio-economic level, training - correctly mark the effect of communicative exercises on the language training of the subjects.

4. It is noteworthy that kindergarten teachers were surveyed about phonological and morphological problems with the acquisition of linguistic material by children, and their lexical reserves and ways to increase them were neglected. At this age, the above-mentioned linguistic features are learned through imitation, and the newly learned words are understood not so much from a grammatical point of view as from their semantic meaning.

5. The research hypotheses have been confirmed in the various phases of the research and prove the reliability of the applied methodological tools.

6. The research focus is rightly focused:

- at the intersections between pedagogical technologies and intercultural education;
- in the discovery of educational priorities for children with different linguistic backgrounds and cultures;
- in their integration into Greek society.

The proposal of doctoral student Vagia Mangela to create curricula that meet the individual needs of each student sounds relevant and well-intentioned, which implies special training for teachers working in multicultural classrooms, so that they can take into account the specifics of the language development of each of their graduates and the combinatorics of methods that they must apply according to the educational specifics.

The thesis is illustrated with over 60 diagrams, graphs, figures, tables and charts that illustrate the trends related to the results obtained.

The cited literature contains 100 sources – 51 in English and 49 in Greek. From the first group, 59%, and from the second - 76% were published in the new century, which is proof of reference to the most current research - monographs, studies and articles, reports from scientific conferences related to the topic of the dissertation work.

The appendices include two survey cards, which are based on the results of the implemented experimental research activity.

The abstract has a volume of 40 pages and presents the content of the dissertation work, conclusions, scientific contributions and publications on the dissertation topic. The style of the exposition is tight and scientifically precise.

The articles published by the doctoral student were published in the proceedings of international scientific conferences held in Russia in 2024. They are written in English and have their methodological significance.

Contributions

The contributions of doctoral student Vagia Mangela should be sought in two directions - scientific-methodical and linguistic-theoretical. They can be formulated as follows:

- the teaching of an official language in a multicultural educational environment is based on effective communicative stimuli developed and implemented by the author and game-illustrative components, tailored to the age of the perceivers;
- the personalized support of each child or student is achieved by testing in practice the author's role-playing and interactive games;
- on the basis of the research, stages in the mastering of the foreign language in a specific educational environment are differentiated and specific guidelines are given for their implementation.

Critical notes and recommendations

One could think of different approaches in mastering the foreign language according to its proximity or distance from the mother tongue of which the children are being taught. It is known that Albanian, as an Indo-European language, has influences from other languages of the Balkan peoples, including Greek, but also from the Latin language. It would be interesting to investigate whether this linguistic situation facilitates or, on the contrary, hinders the acquisition of Greek by Albanian preschool children.

I recommend the publication of the dissertation work in an independent monograph, which will give guidelines for the work of teachers in conditions of mass and group bilingualism in learning Greek as a foreign language.

Questions

I ask the doctoral student the following questions:

Would you use finger plays and theatrical games in future research on the same topic?

Can the claim that early language learning in preschool is optimized through the use of animated films be accepted?

Conclusion

The dissertation contains scientific-methodological and linguistic-theoretical results, which meets the requirements of the Law for the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LADAPB), the Regulations for the Implementation of the LADAPB and the relevant Regulations of the Neofit Rilski University. The doctoral candidate possesses the necessary theoretical knowledge and methodological competences.

As a reviewer, I give my positive evaluation of the research and propose to the scientific jury to award the degree of Doctor of Science and Education to Vagia Nikolaos Mantella in the field of higher education 1. Pedagogical Sciences, professional direction 1.2. Pedagogy.

20.02. 2025

Reviewer:

(Prof. DSc. M. Terzieva)